

naše 11. příroda KONFERENCE

MOKŘADY V DOBĚ KLIMATICKÉ ZMĚNY

11. listopadu 2025 / Olomouc

ABSTRAKTA

11. konference Naše příroda

MOKŘADY V DOBĚ KLIMATICKÉ ZMĚNY

11. listopadu 2025 / Central Park Flora

Program

- 9.00–9.10 ZAHÁJENÍ KONFERENCE**
- 9.10–9.40 **Ekologický stav mezinárodně významných mokřadů ČR**
RNDr. David Pithart, CSc.
Beleco, z. s.
- 9.40–10.10 **Emise metanu z mokřadů: hrozba nebo příležitost**
Mgr. Adam Bednařík, Ph.D.
Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.
- 10.10–10.40 **Dopady klimatických změn na populace obojživelníků na Jižní Moravě**
Mgr. Antonín Krása
AOPK ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Moravský kras
- 10.40–11.00 **PŘESTÁVKA**
- 11.00–11.30 **Role půdní semenné banky při obnově polních mokřadů**
**Mgr. Tomáš Vymyslický, Ph.D., Mgr. Martina Fabšičová, Ing. Ivana Frei, Ph.D.,
Mgr. Kateřina Šumberová, Ph.D.**
Zemědělský výzkum, spol. s r. o., Troubsko; Botanický ústav AV ČR, v. v. i.
- 11.30–12.00 **Sedmihorské mokřady, Na Skřivánku a další mokřadní Místa pro přírodu**
Ing. Jan Moravec
ČSOP
- 12.00–12.30 **Význam obnovy mokřadů a vodního režimu v pramenných oblastech – zkušenosti ze Šumavy**
RNDr. Iva Bufková, Ph.D., Mgr. Tomáš Doležal
NP Šumava
- 12.30–13.30 **PŘESTÁVKA NA OBĚD**

- 13.30–14.00 **Revitalizačné projekty BROZ v Podunajskej nížine: technické poznatky a skúsenosti**
[Mgr. Jakub Sigmund, Ph.D.](#), [Mgr. Miriam Miláčková, Ph.D.](#)
BROZ SK
- 14.00–14.30 **Retenční potenciál bobřích mokřadů v krajině – metody stanovení objemu jejich zdrží**
[Ing. Miroslav Bauer, Ph.D.](#), [prof. Ing. Tomáš Dostál, DrSc.](#), [Ing. Martin Dočkal, Ph.D.](#)
Fakulta stavební ČVUT v Praze
- 14.30–15.00 **Bobr – padouch nebo ekologický hrdina?**
[RNDr. Jitka Uhlíková, Ph.D.](#)
AOPK ČR, Oddělení druhové ochrany živočichů, Praha
- 15.00–15.20 **PŘESTÁVKA**
- 15.20–15.50 **Řeka Bečva – ráj i peklo biodiverzity**
[RNDr. Dušan Trávníček](#)
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně
- 15.50–16.20 **Osudy Přírodní památky Jezírko Kutnar (CHKO Soutok) – 40 let sledování a kroků k záchraně mimořádně cenné lokality**
[RNDr. Olga Lepšová, Ph.D.](#)
Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
- 16.20–16.50 **Revitalizace říčních ramen v Polabí a Poorličí – návrat vzácné vodní a mokřadní flóry**
[RNDr. Michal Vávra, Ph.D.](#)
Povodí Labe, státní podnik; Česká botanická společnost – Pracovní skupina pro studium makrofyt vod a mokřadů
- 16.50–17.20 **Proč a jak odstraňovat drenážní odvodnění – zkušenosti ze dvou lokalit v CHKO Železné hory**
[RNDr. Lenka Tlapáková, Ph.D.](#), [Mgr. Vlastimil Peřina](#)
AOPK ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Železné hory
- 17.20–17.30 **SLOSOVÁNÍ ANKETY A UKONČENÍ KONFERENCE**

Změna programu vyhrazena.

KALENDÁŘ NAŠE PŘÍRODA 2026

ROK POD KŘÍDLY PŘÍRODY

Náš tradiční nástěnný kalendář je opět tady! Na titulní straně vás letos vítá rozverný kulíšek nejmenší a každý další měsíc představuje 12 pečlivě vybraných snímků českých a slovenských fotografů přírody, které vás budou provázet celým rokem.

LIMITOVANÁ
EDICE
500 KS

naše
příroda
2026

www.nasepriroda.cz

naše
příroda

Kalendář ve formátu A3 pořídíte za cenu **319 Kč + poštovné a balné.**

Objednávat můžete přes distribuční společnost SEND (www.send.cz).

Zájemci ze Slovenska si mohou objednávku domluvit přímo s naší redakcí na e-mailu dostalova@nasepriroda.cz

Formát:

A3 na šířku (42 × 29,7 cm)

Cena:

319 Kč + poštovné a balné (Česká pošta), distribuce od konce listopadu 2025

Objednávky a distribuce:

SEND Předplatné, Dana Bendlová, tel.: 225 985 225, dana@send.cz, www.send.cz

Bližší informace o kalendáři i časopisu najdete na www.nasepriroda.cz nebo na www.send.cz

Ekologický stav mezinárodně významných mokřadů ČR

RNDr. David Pithart, CSc.

Beleco, z. s.

Příspěvek shrnuje výsledky monitoringu 14 mezinárodně významných mokřadů ČR čili mokřadů evidovaných Ramsarskou úmluvou, který probíhal v letech 2015–2016. U třech základních typů – rybníky, rašeliniště a aluviální mokřady – jsou uvedena kritéria ekologického stavu a pojednány základní faktory, které tento

stav negativně ovlivňují. Zvláštní pozornost je věnována monitoringu hladiny podzemní vody, který relativně bezprostředně odráží klimatickou změnu. V závěru je prezentováno expertní hodnocení ekologického stavu a trendů všech hodnocených mokřadů a jejich vzájemné porovnání.

Emise metanu z mokřadů: hrozba nebo příležitost

Mgr. Adam Bednařík, Ph.D.

Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.

Metan je skleníkový plyn, který se na globálním oteplování podílí zhruba dvaceti procenty a relativní nárůstu jeho koncentrace v atmosféře je větší než u oxidu uhličitého. Zdroje metanu jsou velmi různorodé a vedle známých antropogenních zdrojů (těžba a zpracování fosilních paliv, zemědělství, odpadové hospodářství) tvoří téměř polovinu emisí metanu vodní ekosystémy. Samotné mokřady pak reprezentují zhruba čtvrtinu celkových emisí metanu. Ve vodním prostředí metan vzniká mikrobiálním rozkladem dostupného organického materiálu v podmínkách bez přístupu kyslíku. Produkce metanu v těchto ekosystémech je proto zcela přirozenou součástí uhlíkového cyklu.

I přírodní zdroje metanu však mohou být nepřímo ovlivňovány působením člověka. Rostoucí teplota, množství živin i změna využívání kraji-

ny se podepisuje nejen na ekologickém stavu jednotlivých ekosystémů, ale i na změně bilance skleníkových plynů směrem ke zvyšujícím se emisím metanu z jeho přirozených zdrojů. Obnova a tvorba mokřadů je tak zpravidla spojena s nárůstem emisí metanu, která je někdy interpretována jako „cena“, kterou musíme za revitalizaci zaplatit. Naproti tomu však degradované mokřady často vykazují vyšší emise dalších skleníkových plynů – oxidu uhličitého i oxidu dusného. Vyhodnocení obnovy mokřadů z hlediska klimatického efektu tak závisí na zohlednění toků všech skleníkových plynů včetně výše a doby jejich radiačního působení v atmosféře. Na základě současných poznatků lze cílit management mokřadů tak, že prvky na podporu biodiverzity se často překrývají se strategií ke zlepšení celkové bilance skleníkových plynů v ekosystému.

Dopady klimatických změn na populace obojživelníků na Jižní Moravě

Mgr. Antonín Krása

AOPK ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Moravský kras

Klimatické změny nabírají na síle i u nás ve střední Evropě, což je zřejmé každému, kdo jen trochu přírodu sleduje a navštěvuje. Velmi výrazné jsou zejména změny v rozložení, intenzitě a úhrnech srážek, což rozhoduje o tom, zda budou mít obojživelníci k dispozici tůň s vodou k rozmnožování, anebo ne. Voda v tůních přitom musí vydržet alespoň do začátku léta, protože jinak většina druhů nestihne dokončit vývoj. A to se bohužel na jižní Moravě stává v posledních cca 20 letech stále častěji. Na druhou stranu má ale opakované vysychání některých tůní i pozitivní dopady, protože pomáhá eliminovat nežádoucí ryby.

Pěknou ukázkou dynamiky a rozkolísanosti srážek jsou záznamy z měřicích stanic, např. z Pohořelic. Tam v posledních letech kolísal celkový roční úhrn mezi 466 a 735 mm. Ale ještě zajímavější je pohled na každodenní údaje, který ukazuje dlouhá období zcela beze srážek nebo jen s jejich naprostým minimem. A právě taková situace panovala na Jižní Moravě i letos na jaře. Po loňských zářijových povodních totiž dlouhé měsíce skoro nepršelo, takže tůně a polní louže postupně vysychaly. A jelikož i na jaře přšelo jen velmi málo (100 mm bylo letos v Pohořelicích dosaženo teprve 26. května), tak zůstaly suché i na jaře, respektive vysychaly i nadále.

Letos tedy byla řada tůní suchá už na jaře a další vyschly v době, kdy v nich byly snůšky či larvy nebo pulci čolků a žab. Ale přestože se taková situace opakuje v posledních letech opravdu často, dokáže to zatím většina našich obojživelníků zvládat. Na podobné situace jsou totiž, byť

v různé míře, adaptováni. Ropucha obecná má obrovské množství potomstva a je dotčená jen málo, skokan štíhlý z oteplování dokonce zjevně profituje, protože se neustále šíří, i když část jeho snůšek každoročně vysychá. Silně dotčený je naopak mokřadní skokan ostronosý, který ubývá na řadě až většině lokalit. Ale ubývá i relativně chladnomilnější a kdysi skoro všudypřítomný skokan hnědý. U dalších, vesměs vzácnějších druhů, nelze situaci hodnotit snadno a jednoznačně. Ale u řady z nich je zřejmé, že jim během několika let stačí i jediný dobrý rok, kdy dokáží vyprodukovat dostatek potomstva. Několik let pak třeba úspěšní nejsou, ale jejich lokální populace stále přežívají. Některé roky je tak na lokalitě vůbec nenajdeme, ale jakmile jsou podmínky jednou za čas vhodné, tak se zase objeví a rozmnožují.

Neplatí to ale pochopitelně vždy a všude. A právě proto je důležité snažit se jim pomáhat třeba vytvářením nových tůní. Jistě, když neprší, tak se samy většinou nezavodní. Ale důležité je, aby byly k dispozici, když prší. Proto AOPK ČR budování tůní podporuje a platí. Tůně ale vytváří i celá řada dalších subjektů, velmi aktivní jsou na mnoha lokalitách třeba LČR. Pravdou ale je, že se to na různých místech daří různě úspěšně. Ideálním stavem je, když tůně nestojí mnoho, dobře fungují a při jejich tvorbě nedošlo ke zničení nebo poškození žádného cenného fenoménu (např. efemerní polní mokřady). Jako lepší se ukazují spíše malé tůně, protože u velkých kumulativně rostou rizika v podobě vzniku „van na kapry“, které v přírodě nepotřebujeme ani nechceme.

Příklady dobré praxe, tedy tůní, které lokálním populacím obojživelníků slouží dobře, máme na Jižní Moravě celou řadu. U nás v Moravském krasu, kde je budujeme ve spolupráci se ŠLP Křtiny, jde vesměs o drobné tůně často na místech kališť. Tam je totiž největší šance, že budou zvodnělé i při nedostatku srážek. Podobně jsou vhodná místa vybírána také v Oboře Moravský Krumlov, která je mimo jiné EVL pro čolka velkého. V nejsušších letech (kolem roku 2018) zde byla LČR prohloubena řada tůní a postupně zde vznikají i další. Celkově fungují velmi dobře, takže se zde daří nejen čolkům, ale i kuňkám obecným nebo blatnicím skvrnitým. Dobrým příkladem jsou také spíše větší tůně, které vznikly podél Bobravy, u Omic a na okraji PP Střelická bažinka. Na obou místech poskytl obojživelníkům nové příležitosti k rozmnožování a přispěly k tomu, že zde voda

vydrží déle i ve velmi suchých létech, kdy původní tůně vysychaly. Posledním příkladem hodným zmínění jsou tůně v EVL Hodonínská Důbrava. I zde jsou kolegové z LČR velmi aktivní a povedlo se jim obnovit i vytvořit řadu tůní, které jsou pro zdejší populace obojživelníků naprosto klíčové.

Celkově je tedy situace na Jižní Moravě problematická, protože jsou zde dopady klimatické změny velké, stejně jako jejich vliv na úspěšnost rozmnožování obojživelníků. Ale ve spolupráci s dalšími partnery, s nimiž budujeme tůně nové nebo obnovujeme ty zaniklé, se nám daří negativní dopady poměrně dobře zmírňovat. Díky tomu pak většina druhů nachází i nadále vhodná místa k rozmnožování a jejich populace v naší přírodě přežívají. Výjimkou jsou jen chladnomilnější a vlhkomilnější druhy, kterým budování tůní bohužel nestačí.

Role půdní semenné banky při obnově polních mokřadů

**Mgr. Tomáš Vymyslický, Ph.D., Mgr. Martina Fabšičová, Ing. Ivana Frei, Ph.D.,
Mgr. Kateřina Šumberová, Ph.D.**

Zemědělský výzkum, spol. s r. o. Troubsko; Botanický ústav AV ČR, v. v. i.

Polní mokřady jsou periodicky zaplavované sníženiny, nacházející se na orné půdě na místech bývalých vlhkých luk, bažin, tůní a říčních ramen a podobných zamokřených biotopů. Tyto biotopy jsou syčené zejména srážkovou vodou, ale objevují se i na místech s vyšší hladinou podzemní vody. V suchých obdobích jsou tyto plochy běžně zemědělsky obhospodařované, zatímco ve vlhkých letech jsou zaplavené. Polní mokřady představují mimořádně cenný biotop v zemědělské krajině nejen z hlediska hospodaření s vodou, ale i z hlediska biodiverzity různých

skupin organismů. Polní mokřady a jejich společenstva však nejsou dostatečně prozkoumány a v souvislosti s probíhající klimatickou změnou se navíc dostávají do popředí otázka jejich ohrožení. V současné době se začínají objevovat studie o výskytu polních mokřadů, jejich biodiverzitě a dynamice na ně vázaných společenstev. Druhy obývající tyto biotopy přežívají nepříznivá období ve formě semen, spor a vajíček v půdě, řada z nich patří k ohroženým skupinám organismů. Velmi důležitou roli při obnově polních mokřadů hraje půdní semenná banka. Půdní semen-

nou banku polních mokřadů vybraných lokalit v regionu jižní Moravy jsme zkoumali metodou kultivace odebraných půdních vzorků ve skleníkových podmínkách. Zjistili jsme, jaké je zastoupení jednotlivých skupin druhů rostlin v půdní

semenné bance, jaký je vztah půdní semenné banky a aktuální vegetace polních mokřadů, a zejména jaký je potenciál půdní semenné banky pro obnovu společenstev polních mokřadů v kontextu globální změny klimatu.

Sedmihorské mokřady, Na Skřivánku a další mokřadní Místa pro přírodu

Ing. Jan Moravec

ČSOP

Kampaň (veřejná sbírka) Českého svazu ochránců přírody Místo pro přírodu slouží k výkupu pozemků za účelem ochrany nebo obnovy přírody. Za 22 let se takto již podařilo vykoupit 213 hektarů pozemků na 59 lokalitách, další výkupy se připravují. Na téměř polovině z těchto lokalit se vyskytují různorodá mokřadní společenstva, od vlhkých luk až po drobné vodní plochy.

Podrobněji se příspěvek bude zabývat dvěma z nich. Představí příběh Sedmihorských

mokřadů, revitalizované ornitologicky významné plochy v Českém ráji, a lokality Na Skřivánku poblíž Jihlavy, kde lze najít prameniště, mokřadní louky, drobné vodní toky, vrbiny i malé lesní rybníček. Obě tyto lokality jsou na pomezí „ochrany“ a „obnovy“. V době výkupu šlo sice o přírodovědně zajímavá místa, jejich plný potenciál však byl narušen necitlivými zásahy v minulosti. Zatímco na Sedmihorských mokřadech je již první etapa revitalizace dokončena a lze sledovat její výsledky, Na Skřivánku se právě rozbíhá.

Význam obnovy mokřadů a vodního režimu v pramenných oblastech – zkušenosti ze Šumavy

RNDr. Iva Bufková, Ph.D., Mgr. Tomáš Doležal

NP Šumava

Prezentace je zaměřena na mokřady v horních částech povodí a vysvětluje význam jejich obnovy s ohledem na probíhající změny klimatu. Ukazuje základní principy obnovy mokřadů i konkrétní technologie pro různá stanoviště a situace (např. odvodněná prameniště, mokřadní lesy, rašeliniště, erodované toky na svazích, zatrubněné potoky). Součástí prezentace jsou

výsledky monitoringu, který je zaměřen na sledování reakce ekosystémů na prováděná opatření a zhodnocení úspěšnosti revitalizace. Bude také představen v loňském roce ukončený přeshraniční projekt LIFE for MIREs. Na závěr budou uvedeny ukázky intenzivní spolupráce s veřejností, jako jsou dobrovolnické akce, vzdělávací program pro školy, vydané knihy a populárně naučné filmy.

Revitalizačné projekty BROZ v Podunajskej nížine: technické poznatky a skúsenosti

Mgr. Jakub Sigmund, Ph.D., Mgr. Miriam Miláčková, Ph.D.

BROZ SK

Mokrade predstavujú mimoriadne hodnotné ekosystémy, ktoré poskytujú široké spektrum ekosystémových služieb – od zadržiavania vody a zlepšovania jej kvality až po podporu biodiverzity a stabilitu krajinných štruktúr. Napriek tomu na Slovensku čelia dlhodobému úbytku v dôsledku intenzívneho odvodňovania, regulácie tokov a premeny krajiny na poľnohospodárske účely. V južných oblastiach Slovenska bolo počas 20. storočia odvodnených veľké množstvo mokradí, čo spôsobilo pokles hladiny podzemnej vody a degradáciu prírodných biotopov.

BROZ – ochrannárske združenie – sa už viac ako 25 rokov venuje obnove mokradí, ramien a tradičnej pastvy v chránených územiach. Naša

práca zahŕňa dva hlavné typy revitalizácií: prvý sa zameriava na obnovu ramien a hydrologickej konektivity vo vnútrozemskej delte Dunaja, druhý na obnovu mokradí v intenzívne využívananej poľnohospodárskej krajine postihnutej melioráciami.

Kľúčom k úspešnej revitalizácii je detailné poznanie lokálnych hydrologických, pedologických a historických pomerov. Moderné nástroje – ako GIS analýzy, 3D modelovanie terénu, drony či satelitné dáta – nám dnes umožňujú presnejšie plánovať zásahy a predvídať ich ekologické aj hydrologické efekty. Revitalizácia mokradí sa tak stáva efektívnym nástrojom adaptácie krajiny na klimatickú zmenu a obnovy jej prirodzenej vodnej dynamiky.

Retenční potenciál bobřích mokřadů v krajině – metody stanovení objemu jejich zdrží

Ing. Miroslav Bauer, Ph.D., prof. Ing. Tomáš Dostál, DrSc., Ing. Martin Dočkal, Ph.D.

Fakulta stavební ČVUT v Praze

Bobří mokřady jsou v posledních letech vnímány jako významný prvek přirozené retence vody v krajině. Často se předpokládá, že jejich přítomnost může zmírňovat dopady sucha nebo povodní, avšak chybí přesná měřená data, která by tento vliv kvantifikovala. Cílem příspěvku je představit metodický přístup ke stanovení objemu vody zadržené v bobřích zdržích a ukázat reálný rozsah jejich retenčního účinku.

Na příkladu povodí Křemelné na Šumavě byla vyvinuta a ověřena kombinace dvou metod: jednoduché geometrické metody pro malé zdrže a detailní GIS analýzy pro rozsáhlejší akumulace. Terénní měření zahrnovalo desítky lokalit, u nichž byl zjištěn celkový zadržovaný objem přesahující 12 000 m³. Výsledky ukazují, že retenční efekt bobřích nádrží je silně nerovnoměrný – několik málo velkých zdrží tvoří většinu

celkového objemu, zatímco menší hráze mají spíše lokální význam.

Zjištění naznačují, že vliv bobřích mokřadů na vodní režim krajiny může být významný především tam, kde se vytvářejí rozsáhlejší soustavy

zdrží. Presentované metody mohou sloužit jako základ pro další kvantifikaci těchto efektů a pro objektivní hodnocení role bobra v adaptaci krajiny na klimatickou změnu.

Bobr – padouch nebo ekologický hrdina?

RNDr. Jitka Uhlíková, Ph.D.

AOPK ČR, Oddělení druhové ochrany živočichů, Praha

Pro někoho ničitel stromů, narušitel hrází rybníků a příčina záplav na polích, pro jiného neúnavný tvůrce mokřadních biotopů, tj. celých ekosystémů a prostředí pro život mnoha druhů. Přednáška se zaměří na problémy, které přítomnost bobrů přináší, ale hlavně na přínosy: zlepšování stavu toků a kvality vody, zadržování vody

v krajině, zmírňování dopadů sucha i povodní a podporu biodiverzity. Ukážeme si, že pohled veřejnosti na bobry bývá často jednostranný – a že hledání způsobu, jak s nimi vyjít, nebude procházka růžovou zahradou, ale spíše svízelná cesta bobřím mokřadem. Přesto to stojí za to – pro krajinu, přírodu i pro nás.

Řeka Bečva – ráj i peklo biodiverzity

RNDr. Dušan Trávníček

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

I když byla Bečva v průběhu 20. století stejně jako většina našich řek spoutána vodohospodářskými úpravami, na některých úsecích se její řečiště vrací do přírodě blízké podoby. Jeden z nejzachovalejších úseků toku se nachází nedaleko obce Skalička. Řeka zde vytváří šterkové

lavice s poříčními periodickými tůněmi. Na takové biotopy je vázána celá řada živočichů, které figurují v Červených seznamech ohrožených druhů. Shodou okolností se právě v těchto místech uvažovalo o vybudování přehrady. Realizace této stavby by však nenávratně zničila tento přírodní ráj...

Osudy Přírodní památky Jezírko Kutnar (CHKO Soutok) – 40 let sledování a kroků k záchraně mimořádně cenné lokality

RNDr. Olga Lepšová, Ph.D.

Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Přírodní památka Jezírko Kutnar je pozůstatkem starých ramen vzniklých z původního toku Dyje. Mimořádná hodnota spočívá v izolaci od sítě ramen přeměněných v kanály a ve způsobu napájení průsakem ze spodních vod nivy, v menší míře srážkovou vodou. V polovině 80. let byl Kutnar poslední tůň v oblasti mezi Lednicí a Podivínem se zachovalou silnou populací leknínu bílého (*Nymphaea alba*). Načasování prvních odběhů se shoduje s aktuálním ohrožením tůně silně postupujícím zazemněním. Kromě vegetace chráněných makrofyt byla nalezena řada vzácných organismů ze skupiny sinic a řas. Během čtyř let se vystřídalo několik sukcesních stadií a Kutnar musel být revitalizován, aby ho nepostihl stejný osud jako další tůně v okolí, po nichž zůstal dolík zarostlý rákosem. Na základě každoročního algologického průzkumu

jsou již po čtyřicet let poskytovány podklady orgánům ochrany přírody s návrhy k nastavení managementu. Zároveň je v následujících sezónách hodnocen dopad zásahů. K nejvýraznějším zásahům patří důkladné odbahnění spojené s odčerpáním vody, stržení rákosinového drnu a vyvezení sedimentů. V následující sezóně se v Kutnaru objevily řasy typické pro raná stadia tůň a proběhla samovolná obnova populace lekninů ze semenné banky, objevila se i šípátka a další vzácné vodní rostliny. Za necelé dvě dekády po obnově tůň stárne, stejně jako v 80. letech k tomu přisívá velká biomasa růžkatce *Ceratophyllum demersum*. Zvažuje se prohloubení na části plochy. K základnímu druhovému spektru řas přistupují nové druhy, posledním zjištěným je jediný slanomilný druh ze skupiny krásivek *Closterium karnakiense* popsany z Indie.

Revitalizace říčních ramen v Polabí a Poorličí – návrat vzácné vodní a mokřadní flóry

RNDr. Michal Vávra, Ph.D.

Povodí Labe, státní podnik; Česká botanická společnost – Pracovní skupina pro studium makrofyt vod a mokřadů

Vodohospodářská transformace polabských aluviálních ekosystémů vedla ke ztrátě konektivity aktivního toku a polabské nivy. Říční ramena a aluviální tůně s omezenou konektivitou s regulovaným tokem jsou vystaveny rychlejšímu zazemňování a zdrojům eutrofizace. Orlice je naopak jednou z posledních českých řek, která si

zachovala na dlouhých úsecích přirozený charakter. Změny v hydromorfologii řek i trofické zátěži se odráží na současném druhovém složení makrofyt. Velké změny ve složení flóry nastaly také v období lodní dopravy uhlí do chvaletické elektrárny, došlo ke snížení množství diaspor v řečišti a omezení šíření druhů do říčních ramen. Zánik

aluviálních stojatých vod je umocněn útlumem hospodaření, kdy lokality plošně zarůstají dřevinami, a mizí tak vhodné biotopy pro heliofyty.

Makrofyta jsou dlouhodobě opomíjenou skupinou rostlin, polabské a orlické mokřady byly zkoumány jen několika botaniky (Čelakovský, Domin, Klika, Husák, Černohous, Rydlo, Faltysová, Kaplan, Prausová). Z historických průzkumů lze však vypočítat některé trendy ve floristickém složení makrofyt těchto regionů. Mizí např. *Hydrocharis morsus-ranae*, *Nymphaea alba*, *N. candida*, druhy rodu *Potamogeton*, *Ranunculus sect. Batrachium* a v Čechách nepůvodní *Stratiotes aloides*.

Dalšími problematickými jevy jsou invaze neofytních makrofyt (např. asijské drobničky *Wolffia globosa*, *Elodea nuttallii*, *Pistia stratiotes* nebo *Vallisneria spiralis*) a vysazování plavinů, prustky, pryskyřníku velkého, kvůli takovým výsadbám může být komplikované stanovení původnosti populací.

Zásadním faktorem pro zachování makrofyt v polabských a orlických mokřadech je ekologická obnova stávajících a vytváření nových lokalit (sekundárními biotopy bývají zatopené pískovny a tůně). Revitalizační opatření při realizacích projektů ekologické obnovy říčních ramen zahrnují

odtěžení bahnitých sedimentů (technologíí sacího bagru nebo těžkou mechanizací), obnova napojení na hlavní tok, vytváření nových tůň nebo vegetační úpravy s cílem co nejvíce osvětlit vodní plochu.

Povodí Labe, státní podnik v posledních letech realizovalo v Polabí a Poorličí několik projektů revitalizací říčních ramen Labe a Orlice. V Poorličí se jedná o revitalizaci ramene Orlice v Malšově Lhotě (poslední přirozená lokalita rdestu dlouholistého v ČR) a revitalizaci ramene Jordán v Týništi nad Orlicí. V Polabí došlo k obnově lokalit v Pardubických Polabinách přírodní památky Labiště pod Opočínkem.

Následný monitoring výskytu makrofyt v revitalizovaných lokalitách ukázal, že se na lokality po těchto zásazích vrací vzácné vodní a mokřadní rostliny, např. voďanka žabí (*Hydrocharis morsus-ranae*), rdesty (*Potamogeton lucens*, *nodosus*, *P. obtusifolius* a *P. perfoliatus*), silně ohrožený rozpuk jízlivý *Cicuta virosa* nebo kriticky ohrožený druh obnažených den puštička pouzdernatá *Lindernia procumbens*.

V současnosti se realizují projekty v Semonicích, Labětíně (lokalita Na Průhoně) a obnova přírodních památek Labské rameno Votoka a Tůň u Hrobic.

Proč a jak odstraňovat drenážní odvodnění – zkušenosti ze dvou lokalit v CHKO Železné hory

RNDr. Lenka Tlapáková, Ph.D., Mgr. Vlastimil Peřina

AOPK ČR, Správa chráněné krajinné oblasti Železné hory

Kochánovická střelnice 49.9034867N, 15.7767839E

EVL Kochánovické rybníky a tůň (CZ0533696), předmět ochrany kuňka ohnivá a čolek velký. V části EVL na „Kochánovické střelnici“ byly v letech 2005–2015 vybudovány z PPK 4 tůň, které ověřily potenciál pro výskyt obojživelníků a dostatečné zásobování vodou.

V rámci provedené revitalizace došlo k úpravě vodního režimu potoka Podhůra – zrušení drenážního odvodnění a na ně navazující revitalizace levostranného přítoku, vybudování dvou mokřadů a 16 tůň.

Současně s realizací vodohospodářských opatření byla vybudována návštěvnická infrastruktura – pozorovatelná, povalový chodník.

Území je hojně navštěvováno díky těsné blízkosti města Chrudim. Jeho atraktivitu dá-

le zvyšuje i aktuální pastva stáda divokých kopytníků.

PR Maršálka 49.7656344N, 15.7625342E

EVL Maršálka (CZ0614137), předmět ochrany vrkoč Geyerův – jedna z nejsilnějších populací v ČR.

Revitalizace pramenné části pravostranného přítoku Dlouhého potoka a další opatření k podpoře biodiverzity v PR Maršálka spočívající ve zrušení drenážního odvodnění a na ně navazující vybudování tůň, revitalizace zahloubeného koryta toku a vegetační úpravy.

Efekt provedených opatření se projevil prakticky okamžitě, v řádu dní, od dokončení úprav. Díky pramenným vývěřům, dříve odváděným drenážním systémem, jsou všechny tůň stabilně plné vody, a i povrchové nasycení vodou i v nejcennějších částech lokality je jasně patrné a trvalé.

11. konference Naše příroda je realizována v rámci projektu Naše mokřady v době klimatické změny.

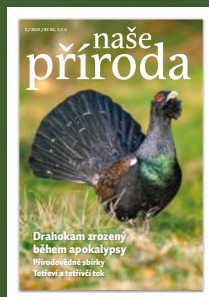
Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

GENERÁLNÍ PARTNER PROJEKTU NAŠE MOKŘADY

POZOR!

ČASOPIS NAŠE PŘÍRODA SEŽENETE
POUZE V PŘEDPLATNÉM!

Starší čísla časopisu
Naše příroda
si můžete objednat...

e-mailem: redakce@nasepriroda.cz
telefonem: +420 585 204 862

PŘEDPLATNÉ ZAJIŠŤUJE:

SEND Předplatné

send@send.cz, tel. 225 985 225, www.send.cz

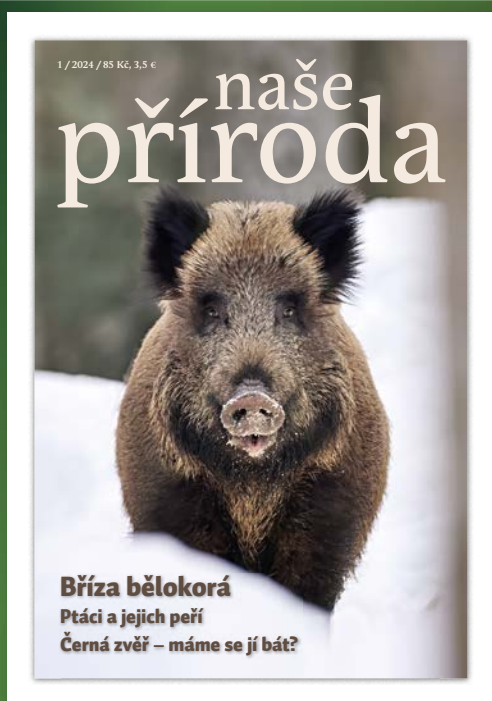
Půlroční předplatné: 255 Kč

Roční předplatné: 510 Kč

Bližší informace o časopise najdete na www.nasepriroda.cz

nebo na www.facebook.com/nasepriroda ▶

Naše příroda

Naše příroda, z. s., je nezisková organizace vydávající stejnojmenný populárně naučný přírodovědný časopis se zaměřením na flóru, faunu a zajímavá místa České republiky i nejbližších států. Časopis vychází více než sedmáctým rokem a jeho poselství spočívá nejen v naučném charakteru, čtenářům časopisu redakce připravuje zajímavá témata, která nenásilným způsobem formují osobní přístup ke vnímání přírody, uvědomění si její jedinečnosti a významu ochrany. Předností časopisu Naše příroda je široké spektrum čtenářů od mládeže školního věku po starší generace laické i odborné veřejnosti. V rámci environmentální výchovy a osvěty zahrnuje rovněž články s ekologickou tematikou a mediálně podporuje nejrůznější projekty. Více se můžete dozvědět na www.nasepriroda.cz.

11. 11. 2025
Olomouc

naše 11. příroda KONFERENCE

TÉMA:

Mokřady v době
klimatické změny

Datum a místo konání

11. listopadu 2025 / Central Park Flora

Odborný garant

Ing. Jan Moravec

Český svaz ochránců přírody

Pořadatel

Naše příroda, z. s., ve spolupráci
s Českým svazem ochránců přírody

Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc

www.nasepriroda.cz

IČ 22663495

*11. konference Naše příroda je realizována
v rámci projektu Naše mokřady
v době klimatické změny.*

Programové zajištění

Mgr. Vendula Pávková

pavkova@nasepriroda.cz

+420 777 714 679

*11. konference Naše příroda je podpořena
z dotace Olomouckého kraje.*

www.konferencepriroda.cz

Editor sborníku: Mgr. Vendula Pávková

Zpracoval: SOLEN, s. r. o., Olomouc, IČ 25553933

Grafická úprava a sazba: Lucie Šilberská

Datum vydání: listopad 2025

ISBN 978-80-7471-555-6

Foto na titulní straně: Martin Sadílek (Fotosoutěž Naše příroda 2024).

POŘADATELÉ

naše
příroda

PODPORA PROJEKTU

11. konference Naše příroda je podpořena z dotace Olomouckého kraje.

11. konference Naše příroda je realizována v rámci projektu
Naše mokřady v době klimatické změny.

Tento projekt je financován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

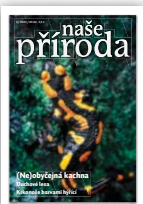
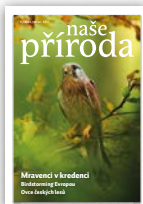
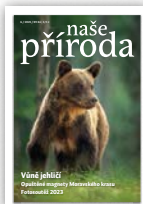
GENERÁLNÍ PARTNER PROJEKTU NAŠE MOKŘADY

HRDÝ PARTNER AKCE

ČASOPIS
NAŠE PŘÍRODA
HLEDÁ
NOVÉHO
GENERÁLNÍHO
PARTNERA

KONTAKTUJTE NÁS PROSÍM NA
REDAKCE@NASEPRIRODA.CZ
ZA VAŠI POMOC A PODPORU **DĚKUJEME!**